

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף סח

(המשך מהדף הקודם)

תנא לא היה מנתח: קודם שריפת הפר והשעיר של יום הכיפורים היה השורף מנתח אותם לחתיכות, אך לא היה מפשיט את העור מהם. להבדיל מקרבן עולה שמפשיט ומנתח (בכתוב בה 'והפשיט את העולה וניתח אותה לנתחיה').

מנא הני מילי: לומדים זאת מפר כהן משיח שיש בו ניתוח ולא הפשט. **לצורך** הבנת הדברים נצטט קודם את הפסוקים האמורים בפר כהן משיח: 'ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו. והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה.. ושרף אותו על עצים באש' (ויקרא ד, יב).

נאמר בשריפת הפר והשעיר 'עור ובשר ופרש' ('ושרפו באש את עורותם ואת בשרם ואת פרשם'), ונאמר בפר כהן משיח 'עור ובשר ופרש' ('ואת עור הפר ואת כל בשרו.. ופרשו.. ושרף אותו'). כמו שפר כהן משיח אינו טעון הפשט (כדלהלן) – כך פר ושעיר.

דתניא: את פר כהן משיח מוציא שלם מחוץ למחנה, כפי שלומדים מסמיכות הפסוקים הנ"ל 'ואת עור הפר ואת כל בשרו וכו' והוציא'.

לאחר מכן מנתח אותו קודם השריפה, כפי שנלמד מעולה שטעונה ניתוח (וגם הפשט). בפר כהן משיח כתוב 'על ראשו ועל כרעיו' כנ"ל - ובעולה כתוב 'וערכו בני אהרון הכהנים את הנתחים את הראש.. והקרב והכרעיים ירחץ במים.. והקטיר המזבחה'.

אך לא היה מפשיטו כעולה. כי כתוב בהוצאתו מחוץ למחנה 'ואת עור הפר ואת כל בשרו.. וקרבו ופרשו' ללמד כמו שפירשו נמצא בקרבו (= הצואה בתוך בטנו) שהרי מגונה הדבר להוציא את הפרש בפני עצמו, כך בשרו בעורו. ועל זה כתוב בהמשך הפסוק 'והוציא.. ושרף' להקיש את השריפה להוצאה שנשרף ללא הפשטת עורו.

(המשך בדף הבא ↓)

תנו רבנן: למדנו במשנה שלדעת תנא קמא מטמאים בגדים משיצאו מחומת העזרה, הגמרא מבארת מנין לומדים זאת.

בפר ושעיר של יום הכיפורים נאמר 'ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת.. יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו באש' (ויקרא טז, כז). אי אפשר לומר שמספיק להוציא אותם מחוץ למחנה הראשון דהיינו העזרה (=מחנה שכינה שהוא בית המקדש) ולשרוף אותם בהר הבית (=מחנה לוי), מכיון שהפר והשעיר הוקשו לפר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור, שצריך להוציאם חוץ לשלוש מחנות דהיינו ירושלים (=מחנה ישראל).

אלא הדבר מלמד על טומאת בגדים שנטמאים כבר מחוץ לחומת העזרה (אגב, כמו כן פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור לומדים בהקש מפר ושעיר של יום הכיפורים, לטמאות בגדים ביציאה ממחנה שכינה).

והתם מנא לן: הלימוד בפר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור שנשרפים חוץ לשלוש מחנות – משלוש פעמים שמוזכר 'מחוץ למחנה'.

בפר כהן משיח נאמר 'והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה.. ושרף'. בפר העלם דבר של ציבור הכתוב לאחר מכן בתורה נאמר שוב 'והוציא את הפר אל מחוץ למחנה' מילים אלו מיותרות מכיון שהפסוק ממשיך 'ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון' (הוא פר כהן משיח הנ"ל שנאמר בו כבר מחוץ למחנה) ללמד על מחנה נוסף. וישנו מקום נוסף מיותר - הוצאת הדשן בה נאמר 'והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה' שהרי בפר כהן משיח כבר נאמר 'והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה.. אל שפך הדשן'.

ורבי שמעון: הסובר במשנה שמטמאים משיצית האור ברובן - 'מחוץ למחנה' שנאמר בפר ושעיר המיותרים (מכיון שלומדים מפר כהן משיח והעלם דבר שנשרפים מחוץ לשלוש מחנות), ללמד על שחיטת פרה אדומה שנאמר בה 'והוציא אותה אל מחוץ למחנה' שהכוונה חוץ לשלוש מחנות.

ומאיך פרה אדומה מלמדת לפר ושעיר שנשרפים במזרחה של ירושלים.

ורבנן: החולקים על רבי שמעון ואינם לומדים 'מחוץ למחנה' לפרה אדומה בגזירה שווה, וממילא אין להם לימוד לכאן היכן לשרוף את הפר והשעיר – סוברים שנשרפים לצפונה של ירושלים, מכיון שהם קרבתות 'חטאת' וישנו כלל שכל מעשה חטאת בצפון.

(המשך בדף הבא ↓)

רבי יוסי אומר: רבי יוסי חולק בכך שצריך לפני שריפת החטאת להניח מדשן המזבח במקום השריפה, בכדי שיקרא 'שפך הדשן' הנאמר בפסוק הנ"ל.

מאן תנא דפליג: הגמרא מנסה לומר שתנא קמא הנ"ל החולק על רבי יוסי - הוא רבי אליעזר בן יעקב המובא בבבליא אחרת. שם נחלקו בפירוש 'שפך הדשן' - לתנא קמא צריך להניח שם דשן, ואילו לרבי אליעזר בן יעקב צריך 'מקום משופך' כלומר מקום מדרון.

אביי דוחה. רבי אליעזר בן יעקב חולק על תנא קמא בכך שהוא מוסיף עליו גם מקום משופך אך הוא מצריך גם דשן, ואינו סובר כתנא קמא החולק על רבי יוסי בבבליא הראשונה.

תנו רבנן והשורף: בבבליא זו סוברת כדעת רבי שמעון במשנה שמטמא בגדים משיצית אור ברובן, ומבארת מי מהעוסקים בשריפה נטמא.

יכול אף מנעשו אפר: לדעת תנא קמא הפר והשעיר שנשרפים מטמאים בגדים עד שיהיו אפר, מהכתוב 'והשורף אותם יבס בגדיו ורחץ' (ויקרא טז, כח) - 'ואותם' אי אפשר לומר על אפר. לדעת רבי אלעזר ברבי שמעון מטמאים עד שיתוך הבשר ויחרך ואף קודם שנעשו אפר, מהכתוב 'ואת פֶּרֶךְ החטאת.. ושרפו' - וחרוך אינו נקרא פר.

משנה: לאחר שהכהן הגדול מסר את השעיר למשלח, היה עליו להמתין ולחכות עד שהשעיר יגיע למדבר, ורק אח"כ יכל להמשיך בעבודה. המשנה מבארת מנין הוא ידע מתי השעיר הגיע למדבר:

- **דירכאות:** כלומר שהיו עומדים אנשים מירושלים ועד לצוק, וכאשר השעיר הגיע למדבר היו אותם הסמוכים למדבר מניפים בסוחרים (= בגד / דגל), וזה שהיה סמוך לו היה רואה ומניף גם הוא, וכך כל אחד ואחד ראה והניף עד שראה זה שעמד בירושלים.
- **לדעת רבי יהודה:** היה להם סימן - מירושלים ועד בית חידודו (= תחילת המדבר) היה מרחק של 3 מיל, אותם אנשים מחשובי ירושלים היו מלווים אותו למרחק מיל עד הסוכה הראשונה, והיו חוזרים מיל עד לירושלים, ומכחים כדי הליכת מיל, ובכך היו יודעים מתי הגיע השעיר לתחילת המדבר.
- **לדעת רבי ישמעאל:** היה להם סימן אחר - לשון של זהורית היה קשור על פתח ההיכל, והוא היה מלבין כשהגיע השעיר למדבר.

(המשך בדף הבא ↓)

גמרא: אמר אביי: משמע מדברי רבי יהודה שבית חידודו נמצא במדבר. הגמרא מבארת שאביי בא להשמיע לנו שלדעת רבי יהודה כאשר השעיר מגיע לתחילת המדבר הרי שנעשית מצוות שילוחו והכהן הגדול יכול להמשיך בעבודתו, ואינו צריך לחכות שהשעיר יגיע עד לצוק.

הדרן עלך שני שעירי

פרק שביעי. משנה: המשך סדר עבודת הכהן הגדול ביום"כ:

לאחר שהשעיר הגיע למדבר, הכהן הגדול קורא בתורה את פרשת היום, הוא יכול לקרוא בבגדי בוץ בהם היה לבוש עד עכשיו או בחלוק לבן משלו.

סמוך לעזרה בהר הבית היה בית כנסת. חזן (= שמש) בית הכנסת היה נותן את הספר תורה לראש בית הכנסת (= בדומה לגבאי שבזמנינו), והוא נתנו לסגן וכו'.

גמרא: מכך שמותר לו לקרוא בתורה כשהוא לבוש בחלוק לבן משלו משמע שקריאת התורה אינה 'עבודה' (= שהרי בעבודה הוא חייב ללבוש בגדי כהונה), ומכך שמותר לו לקרוא בתורה כשהוא לבוש בבגדי בוץ מוכח שמותר ליהנות מבגדי כהונה (= שהרי הוא לובשם שלא בשעת 'עבודה').

דחייה להוכחה: אמנם קריאת התורה אינה 'עבודה', אבל היא צורך לעבודה.

דאיבעיא להו: הסתפקו בני הישיבה, האם מותר להנות מבגדי כהונה שלא בשעת עבודה?

פשיטת הספק ממשנה במס' תמיד: הכהנים לא היו **ישנים** בבגדי כהונה. מכאן יש להוכיח שאמנם לא היו ישנים בהם שמא יפוחו, אבל היה מותר להם לאכול כשהם לבושים בהם, א"כ מוכח שמותר להנות מבגדי כהונה!

דחייה: אכילה היא צורך עבודה, שהרי הכהנים אוכלים את הקרבן והבעלים מתכפרים באכילת הכהנים.

פשיטת הספק מהמשנה הנ"ל: הכהנים לא היו **ישנים** בבגדי כהונה. משמע שהיה מותר להם ללכת כשהם לבושים בהם, א"כ מוכח שמותר להנות מבגדי כהונה!

(המשך בדף הבא ↓)

דחייה: באמת היה אסור להם ללכת בהם, והמשנה נקטה "ישנים" משום הסיפא - שבסיפא כתוב שהם היו פושטים ומקפלים את בגדיהם ומניחים אותם תחת ראשיהם (= כשהיו ישנים). והמשנה משמיעה לנו שמותר להם לעשות כן למרות שיש לחשוש שמא יפיחו, לפי שהם פשטו אותם.

פשיטת הספק: א"כ מוכח שמותר להנות מבגדי כהונה, שהרי הם מונחים תחת ראשיהם!

דחייה: הכוונה שהם היו מניחים אותם כנגד (= לצד) ראשיהם ולא מתחת לראשיהם.